

Yttrande över Handlingsplan för långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2022:11)

Folkbildningsrådet har fått möjlighet att lämna synpunkter på ovanstående betänkande av 2020 års Tolktjänstutredning.

Folkbildningsrådets yttrande avgränsas till resonemang och förslag som har betydelse för folkbildningen.

Sammanfattning

Folkbildningsrådet tillstyrker att:

- resurserna för samlat tolkstöd i utbildning för vuxna ska ses över i särskild ordning,
- det framtida behovet av teckenspråks- och dövblindtolkar, skrivtolkar, döva teckenspråkstolkare och tolklärare följs upp,
- förutsättningarna för ett samlat tolkstöd i utbildning för vuxna ses över,
- en plan för fortbildning och kompetensutveckling av tolkar tas fram,
- en nationell funktion för samordning av tolktjänstfrågor för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet inrättas,
- Arbetsförmedlingen ska kartlägga och analysera skillnader i tillgång och träffsäkerhet i olika arbetsmarknadspolitiska stödåtgärder riktade till kvinnor och män som är döva, hörselskadade eller har dövblindhet som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen och har nedsatt arbetsförmåga.

Folkbildningsrådets kommentarer

7.4 Tolktjänst för vardagstolkning

Folkbildningsrådet välkomnar förslaget om en ny lag för vardagstolkning. Något vi ställde oss bakom redan i vårt remissvar över *Tolktjänst för vardagstolkning* (Ds 2016:7). Det är även glädjande att utredningen föreslår ökade resurser för vardagstolkning.

Det är angeläget att ett likvärdigt system över landet kan skapas. Tillgången till vardagstolk behöver vara rättssäker. Av utredningens enkät till tolkcentralerna framgår att regionerna inte hanterar frågan om rätt till vardagstolk vid deltagande i studieförbundens bildnings- och kulturaktiviteter på ett enhetligt sätt. Denna rätt behöver säkras.

9.2.2 Tolk i övrig vuxenutbildning

Under rubriken *Folkbildningen* beskriver utredningen hur folkhögskolor och studieförbund arbetar.

Folkbildningsrådet kan inte verifiera uppgiften i not 21 att cirka 8,5 av de totalt drygt 142 miljoner kronor som år 2020 fördelats i tillgänglighetsbidrag till studieförbunden, har gått till studiecirklar där döva och hörselskadade har deltagit. Tillgänglighetsbidraget fördelas till respektive studieförbund utifrån tidigare genomförd verksamhet för deltagare med behov av särskilt stöd på grund av en funktionsnedsättning. De studieförbund som genomför majoriteten av denna verksamhet har till Folkbildningsrådet uppgett att de fördelar mer anslag än tillgänglighetsbidraget till denna verksamhet. Det är deltagarnas behov av stöd som avgör hur stor del av anslaget som används för en viss grupp, till exempel döva.

9.3 Översyn om ett samlat tolkstöd i utbildning för vuxna

Folkbildningsrådet delar utredningens slutsats att förutsättningarna för att samla resurserna för tolkstöd i utbildning för vuxna ska ses över i särskild ordning. Det är angeläget att säkerställa tillgången till tolk för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet inom samtliga utbildningar för vuxna.

Folkbildningsrådet vill understryka folkhögskolans viktiga roll för döva och hörselskadades möjlighet att studera. Den nära kopplingen till brukarorganisationerna är viktig för kvalitetssäkring av utbildningarna.

12.2 Förnyad analys av behoven av tolkar och utbildningar

Folkbildningsrådet välkomnar utredningens förslag att det framtida behovet av teckenspråks- och dövblindtolkar samt skrivtolkar och behoven av döva teckenspråkstolkar och tolklärare ska följas upp av lämplig myndighet inom en femårsperiod.

Folkbildningsrådet delar utredningens bedömning att det är för tidigt att utvärdera resultaten av den kvalitetsgranskning som görs av Myndigheten för yrkeshögskolan av utbildningarna till teckenspråks- och dövblindtolk samt skrivtolk vid folkhögskola.

Effekterna av den organisatoriska förändring som innebar en minskning av antalet folkhögskolor som erbjuder utbildning till teckenspråks- och dövblindtolk bör inväntas.

12.3 En plan för kontinuerlig och systematisk fortbildning och kompetensutveckling av tolkar

Folkbildningsrådet vill understryka att berörda intresseorganisationer och utbildningsanordnare ska ges möjlighet att aktivt delta i arbetet för att utveckla och sammanställa en plan för kontinuerlig och systematisk fortbildning och kompetensutveckling för teckenspråks-, dövblind- och skrivtolkar.

13.1.1 Ökad jämlikhet och träffsäkerhet i arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Folkbildningsrådet stödjer utredningens förslag att Arbetsförmedlingen ska kartlägga och analysera skillnader i tillgång och träffsäkerhet i olika arbetsmarknadspolitiska stödåtgärder riktade till kvinnor och män som är döva, hörselskadade eller har dövblindhet och som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen och har nedsatt arbetsförmåga. Även här är det angeläget med en nära kontakt med berörda intresseorganisationer.

14.2 En nationell funktion för samordning av tolktjänstfrågor ska inrättas

Folkbildningsrådet ställer sig bakom utredningens förslag att en nationell funktion för samordning av tolktjänstfrågor för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet inrättas. De uppgifter som utredningen föreslår ska vila på denna funktion förefaller relevanta.

Övriga synpunkter

Folkbildningsrådet noterar att utredningen inte lämnar några förslag avseende hörande som tolkanvändare. Få hörande behärskar teckenspråk. En likvärdig, kvalitativ och tillgänglig tolktjänst borde fungera åt båda håll.

För Folkbildningsrådet

Maria Graner
Generalsekreterare